

VESTFOLD OG TELEMARKE STATSDADVOKATEMBETER

POSTBOKS 313, 3701 SKIEN - TEL 35 58 88 58 - FAX 35 58 88 50 - E-MAIL POST.VT@STATSDADVOKATENE.NO

JNR. B08-233

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

HØRING – NOU 2007:7 – FRITZ MOEN OG NORSK STRAFFERETTSPLEIE

Mælandutvalgets anbefalinger om regelendringer er basert på en gjennomgang og vurdering av politi/påtalemyndighetens arbeid i to drapssaker hvor tiltalespørsmålet ble avgjort for henholdsvis 30 og 27 år siden.

Utvalget har således et svært begrenset erfaringsgrunnlag for sine anbefalinger. Enkelte anbefalinger bærer derfor – etter min vurdering – også preg av utvalgets begrensede innsikt i hva som er gjeldende påtalepraksis.

Anbefaling nr. 1

Spørsmål om det bør lovfestes en plikt for politiet til å skrive en redegjørelse for bevismomentene i straffesaken ved oversendelse til overordnet påtalemyndighet.

I utvalgets rapport under punkt 13.4.2.2 (s. 321) anføres bl.a.

I hvilken grad overordnet påtalemyndighet setter seg inn i en sak før beslutningen om tiltale tas, varierer nok betydelig med sakens alvor, bevisenes karakter, om vedkommende selv skal aktorere saken og hvilken redegjørelse politiet har gitt. Statsadvokatene og riksadvokaten vil utfra rammevilkårene ofte bare ha noen dager på seg til å ta stilling til påtalespørsmålet, selv i alvorlig drapssaker. Mer enn et par uker til å ta stilling til saken er nokså uvanlig. På denne tiden kan beslutningstaker ikke skaffe seg detaljert oversikt over et omfattende faktum som kanskje reiser kompliserte spørsmål utenfor eget fagområde

Som eksempler anføres av utvalget (rapporten s. 134 annen spalte) at statsadvokatens innstilling til riksadvokaten i Torunn-saken er datert samme dag som politiets innstilling, at riksadvokaten mottok statsadvokatens innstilling 3. april 1978, mens ordren om tiltalebeslutning er datert 5. april 1978, samt at riksadvokatens ordre om å tiltale Per Liland ble gitt samme dag som innstillingen ble mottatt (rapporten s. 321, note 34).

Dersom utvalget med dette antyder at overordnet påtalemyndighet farer med "harelabb" over sakens dokumenter før avgjørelsen av påtalespørsmålet, er dette en

virkelighetsbeskrivelse som i hvert fall ingen av statsadvokatene ved dette embete gjenkjenner.

På grunnlag av utvalgets virkelighetsbeskrivelse foreslås under pkt 13.4.2.3 (s.322) lovfesting av en plikt for politiet – der tiltale skal tas ut av statsadvokaten eller riksadvokaten – til å skrive en redegjørelse for de bevismomenter som har betydning for skyld- eller straffespørsmålet, og etter utvalgets syn *vil arbeidet med redegjørelsen virke ansvarliggjørende og bidra til å sikre at hele bevisbildet kommer frem. Redegjørelsen vil også lette overordnet påtalemyndighets arbeid med å skaffe seg innsikt i saken.*

Min erfaring gjennom en årrekke i påtalemyndigheten er at enhver straffesak (stor eller liten) undergis en nøye gjennomgang med hensyn til bevisvurdering, lovanvendelse og straffutmåling. Det er en reell og samvittighetsfull prøving av alle saker.

All relevant informasjon i den enkelte straffesak skal fremgå av de oversendte saksdokumentene. *Saksdokumentene i seg selv* er derfor i alminnelighet tilstrekkelig som utgangspunkt for den grundige gjennomgang som statsadvokaten foretar.

Det er bare i et fåtall saker hvor en særskilt redegjørelse fra underordnet påtalemyndighet om bevismomentene i saken vil ha noen selvstendig verdi i tillegg til den informasjon en gjennomgang av sakens dokumenter gir.

I de saker hvor en nærmere redegjørelse for bevisbildet er ønsket/påkrevet er det praksis for at underordnet påtalemyndighet legger ved et internt notat ved oversendelsen av saken med innstilling til overordnet påtalemyndighet.

I saker med et komplisert bevisbilde og/eller hvor det er et omfattende bevismateriale er det vanlig med møter mellom politiet og statsadvokat på etterforskningsstadiet. Dette kan være nødvendig med sikte på avgrensning av saken, kvalitetssikring av den videre etterforskning og/eller for at statsadvokaten skal holde seg løpende orientert om utviklingen i saken. Videre er det heller ikke uvanlig at statsadvokaten får oversendt en kopisak som suppleres etter hvert som nye dokumenter produseres, slik at statsadvokaten fortløpende kan lese seg opp i saken.

Dette er bl.a. nødvendig for å kunne forhåndsberamme saker.

Det er derfor ikke uvanlig at statsadvokatens påtaleavgjørelse/innstilling til riksadvokaten selv i svært omfattende saker kan foreligge bare dager etter at saken formelt er oversendt fra underordnet påtalemyndighet. En tilsynelatende svært kort saksbehandlingstid hos statsadvokaten er derfor ingen indikasjon på at statsadvokaten ikke har foretatt en grundig gjennomgang av alle sakens dokumenter, slik utvalget synes å legge til grunn, jf. ovennevnte sitat fra utvalgets rapport.

Utvalget anfører at en pliktig redegjørelse vil medføre et *visst merarbeid*.

Etter min oppfatning vil utvalgets forslag om en pliktig redegjørelse for bevissituasjonen i alle saker der tiltale tas ut av statsadvokaten eller riksadvokaten medføre et *meget betydelig merarbeid*. Et merarbeid som ikke kan forsvares med særlig nytteverdi, verken for å sikre at hele bevisbildet kommer frem eller for å lette overordnet påtalemyndighets arbeid med å skaffe seg innsikt i saken.

En lovendring som foreslått vil derimot på sikt kunne innebære en mulig risiko for at noen i en presset arbeidssituasjon vil falle for fristelsen til å basere sin påtaleavgjørelse i for stor utstrekning på den foreliggende redegjørelse og dermed unnlate å foreta en nødvendig og grundig gjennomgang av sakens dokumenter i sin helhet.

Utvalgets anbefaling får ikke min støtte.

Anbefaling nr. 2

Spørsmål om påtalemyndigheten skal pålegges å nevne alle relevante bevis (ikke bare dem som ønskes ført) i bevisoppgave til retten.

Under pkt. 13.4.2.4 (s. 322) foreslår utvalget endringer i kravene til utforming av bevisoppgave. Det anføres

Tanken om at påtalemyndigheten skal opptre objektivt, tilsier at bevisoppgaven skal inneholde alle bevis av relevans, enten de taler til gunst eller ugunst for tiltalte. I praksis er det vanlig at påtalemyndigheten overlater til forsvareren å påberope seg enkelte bevis. For å unngå at bevis som taler til gunst for tiltalte blir oversett og ikke kommer frem under hovedforhandlingen, foreslår utvalget at det vurderes å lovfeste at påtalemyndigheten, i tillegg til å oppgi de bevis som ønskes ført i saken, skal nevne øvrige relevante bevis. På den måten vil både retten og forsvareren bli klar over eventuelle bevis av betydning som ikke blir ført fra påtalemyndighetens side.

Etter min oppfatning må dette forslaget bero på manglende kjennskap til gjeldende praksis. Min erfaring er at påtalemyndigheten i bevisoppgaven oppgir alle bevis (vitner/sakkyndige/dokumenter) påtalemyndigheten mener er av betydning for avgjørelsen av skyld og straffespørsmålet (dommens innhold). En todeling av "bevisoppgaven" som forslått av utvalget, har jeg ingen forståelse for.

Anbefaling nr. 3

Spørsmål om å regelfeste en plikt for politiet til å opplyse om mistenktes fullstendige timeplan i periode med intensive avhør.

Jeg kan ikke se at det er behov for ytterligere regler på dette området.

Anbefaling nr. 4

Spørsmål om grensene for hvilket press som er tillatelig i en avhørssituasjon bør klargjøres.

Gjeldende regelverk gir relativt detaljerte bestemmelser om gjennomføring av politiavhør. Jeg kan ikke se at det er behov for ytterligere regler.

Anbefaling nr. 8

Spørsmål om det bør innføres en generell regel om oppnevning av forsvarer for mistenkte eller siktede som er døvt eller tilhører en annen gruppe som ofte vil ha dårligere mulighet til å ivareta eget tarv.

Gjeldende lovgivning anses som tilstrekkelig.

Anbefaling nr. 9

Spørsmål om det bør vurderes å endre regler ved oppnevning av sakkyndige.

Jeg anser det mest hensiktsmessig å følge opp Mæland-utvalgets forslag om å innføre organisatoriske endringer.

Anbefaling nr. 10

Spørsmål om det bør lovfestes at både retten og politiet/påtalemyndigheten bør pålegges å utforme skriftlige mandat og eventuelt tilleggsmandat til sakkyndige.

Jeg er enig i forslaget om lovfesting av skriftlig mandat til sakkyndige, og har ingen bemerkninger til departementets forslag til formulering.

Anbefaling nr. 14

Spørsmål om regelendring for å klargjøre aktors plikt ved nedlegging av påstand i tilfeller der bevisene etter aktors egen oppfatning ikke oppfyller kravene til domfellelse.

Aktor har plikt til å nedlegge påstand om frifinnelse dersom aktor mener at beviskravet ikke er oppfylt.

Jeg har aldri opplevd at noen i påtalemyndigheten har vært i tvil om at dette er gjeldende rett.

En lovfesting av en slik regel anser jeg som overflødig.

Arnfinn Hval